

Spis treści:

- Pełne teksty Folia Horticulturae dostępne poprzez CABI
- Folia Horticulturae - bez zmian 5 punktów KBN
- Władze Rektorskie Akademii Rolniczych w kadencji 2005-2008
- Władze Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w kadencji 2005-2008
- Awanse i wyróżnienia
- Konkurs na Najlepszą Pracę Magisterską
- Nowo przyjęci członkowie
- Odeszli od nas
- Informacje o działalności oddziałów
- Sprawozdania z konferencji, zjazdów, seminariów i spotkań
- Ogrodnictwo w Bułgarii
- Protea i rośliny pokrewne

Szanowni Państwo

Życzymy aby nadchodzące Święta Bożego Narodzenia spędzane w gronie najbliższych, przepełnione były ciepłem, spokojem, radością i wiarą, że w Nowym Roku spełnią się wszystkie nasze marzenia, nadzieje oraz plany

Zarząd Główny PTNO i Redakcja

Pełne teksty Folia Horticulturae dostępne poprzez CABI

Jestem przekonany, że wszystkich członków PTNO oraz autorów nie stowarzyszonych ucieszy fakt zamieszczenia naszego czasopisma Folia Horticulturae w bazie pełnych tekstów CAB International. Baza ta jest dostępna w ramach systemu online (CABI Full Text Database) poprzez witrynę internetową o adresie <http://www.cabi.org/>.

W bieżącym roku Prezes PTNO Prof. dr hab. Stanisław Cebula oraz poniżej podpisany zawarli umowę z CABI Publishing dotyczącą udostępnienia pełnych tekstów artykułów zamieszczanych na łamach naszego czasopisma w ramach internetowej platformy będącej częścią świadczonego przez tę instytucję serwisu. Dotychczas dostępne były poprzez CAB jedynie streszczenia artykułów publikowanych w Folia.

CAB posiada ponad 80. letnie doświadczenie w gromadzeniu, katalogowaniu oraz rozprowadzaniu zasobów wiedzy w dziedzinie szeroko rozumianych nauk przyrodniczych i stosowanych. Misją CAB jest wspieranie zrównoważonego rozwoju służącego człowiekowi i środowisku. Światowa renoma tej instytucji jest powszechnie znana w środowiskach naukowych. Można żywić przekonanie, że znacznie poszerzony, globalny zasięg oddziaływania i większa dostępność tekstów publikowanych w Folia Horticulturae znajdzie wyraz w częstszym wykorzystywaniu ich jako materiałów źródłowych na łamach innych czasopism naukowych.

Redaktor Naczelny Folia Horticulturae
Dr hab. Jan Skrzyński

Folia Horticulturae - bez zmian 5 punktów KBN

W ostatnim okresie otrzymywaliśmy od zaniepokojonych autorów wiele zapytań dotyczących zmienionej, niskiej punktacji zamieszczanych na łamach naszego czasopisma tekstów. Miały miejsce także protesty kierowane w tej sprawie do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji ze strony Prezydium PTNO, a także z wielu ośrodków. Według ostatnich informacji z 5. 11. br., dostępnych na stronie internetowej MNIł Zespół oceniający wartość czasopism postanowił zachować dotychczasowe zasady

punktacji w odniesieniu do niektórych czasopism wśród których znajduje się także Folia Horticulturae. Zatem nadal autorom przysługuje 5 punktów. W ślad za stale rosnącym poziomem wydawanych na naszych łamach prac Redakcja podejmuje ciągle starania o podwyższenie punktacji oraz umieszczenie naszego czasopisma wśród objętych tzw. Listą Filadelfijską.

Redaktor Naczelny Folia Horticulturae
Dr hab. Jan Skrzyński

Władze Rektorskie Akademii Rolniczych w kadencji 2005-2008

W wyborach władz Uczelni na kadencję 2005-2008 dwoje członków Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych zostało Prorektorami:
prof. dr hab. Katarzyna Niemirowicz-Szczytt - Prorektor ds. Nauki Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,

prof. dr hab. Włodzimierz Sady - Prorektor ds. Dydaktycznych i Studenckich Akademii Rolniczej w Krakowie.

Władze Wydziałów Ogrodniczych Akademii Rolniczych w kadencji 2005-2008

Akademia Rolnicza w Krakowie

Dziekan
prof. dr hab. Stanisław Rożek
Prodziekani
ds. Studenckich
prof. dr hab. Kazimierz Wiech
ds. Nauki i Studiów Zaocznych
dr hab. Anna Pindel

Akademia Rolnicza w Lublinie

Dziekan
dr hab. Andrzej Borowy, prof. nadzw. AR
Prodziekani
ds. Studenckich i Dydaktyki Ogrodniczych Studiów Zaocznych
prof. dr hab. Irena Kiecana
ds. Studenckich i Dydaktyki Studiów Dziennych oraz Praktyk Zagranicznych
dr hab. Mirosław Konopiński

Akademia Rolnicza w Poznaniu

Dziekan
prof. dr hab. Zbigniew Weber
Prodziekani
ds. Nauki
dr hab. Włodzimierz Breś, prof. nadzw. AR
ds. Studiów dla specjalności Ogrodnictwo Ogólne oraz Produkcja i Zarządzanie
dr hab. Mirosława Ziombra, prof. nadzw. AR

ds. Studiów dla specjalności Kształtowanie Terenów Zieleni oraz Hodowla Roślin i Nasiennictwo
dr hab. Piotr Urbański, prof. nadzw. AR

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Dziekan
dr hab. Marek Szyndel, prof. nadzw. SGGW
Prodziekani
ds. Nauki
prof. dr hab. Aleksandra Łukaszewska
ds. Dydaktyki-kierunek Ogrodnictwo
dr hab. Wojciech Burza
ds. Dydaktyki-kierunek Architektura Krajobrazu
dr hab. Barbara Szulczewska

Akademia Rolnicza w Szczecinie

Dziekan Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa
prof. dr hab. Krystyna Ostrowska
Prodziekan
na kierunkach Architektura Krajobrazu oraz Ogrodnictwo
dr hab. Cezary Podsiadło, prof. nadzw.

Akademia Rolnicza we Wrocławiu

Dziekan Wydziału Rolniczego
prof. dr hab. inż. Danuta Parylak
Prodziekan
ds. kierunków Ogrodnictwo (studia dzienne) i Ekonomia (studia dzienne i zaoczne)
dr hab. inż. Adam Szewczuk

Awanse i wyróżnienia

Tytuł naukowy profesora uzyskali:

dr hab. Halina Laskowska prof. nadzw. i dr hab. Anna Wagner prof. nadzw. z AR w Lublinie,
dr hab. Ludmiła Startek prof. nadzw. z AR w Szczecinie.

Stanowisko profesora zwyczajnego uzyskali:

prof. dr hab. Jan Ben, prof. dr hab. Stanisław Cebula i prof. dr hab. Jan Kućmierz z AR w Krakowie,
prof. dr hab. Elżbieta Weryszko-Chmielewska i prof. dr hab. Maria Szymańska z AR w Lublinie.

Stanowisko profesora nadzwyczajnego uzyskali:

dr hab. Roman Hołubowicz z AR w Poznaniu,
dr hab. Renata Dobromilska z AR w Szczecinie.

Stopień doktora habilitowanego uzyskali:

dr Renata Wojciechowska z AR w Krakowie,
dr Jadwiga Żebrowska z AR w Lublinie,
dr Urszula Nawrocka-Grzeškowiak z AR w Szczecinie,
dr Marek Gajewski, dr Janina Gajc-Wolska i dr Ewa Osińska z SGGW w Warszawie,
dr Katarzyna Adamczewska-Sowińska, dr Anita Biesiada, dr Ireneusz Sosna i dr Adam Szewczuk z AR we Wrocławiu.

Stopień doktora uzyskali:

mgr Elżbieta Jędrszczyk z AR w Krakowie,
mgr Agnieszka Najda i mgr Piotr Sienkiewicz z AR w Lublinie,
mgr Jolanta Adamiak, mgr Barbara Hawrylak, mgr Małgorzata Kawecka, mgr Katarzyna Kmiec, mgr Anna Kocira, mgr Barbara Marcinek, mgr Magdalena Pogorzelec, mgr Małgorzata Przegalińska-Matyko i mgr Aneta Sulborska - słuchacze Studiów Doktoranckich AR w Lublinie,
mgr Tomasz Bralewski, mgr Karolina Jąder, mgr Sofia Celewicz-Goldyn, mgr Aneta Czarna, mgr Wojciech Kubasik, mgr Bartosz Melcer, mgr Krzysztof Palot, mgr Anita Schroeter-Zakrzewska i mgr Bożena Stęпка z AR w Poznaniu,
mgr Dorota Adamska, mgr Piotr Gebler, mgr Andrzej Jarosz, mgr Robert Pawlak, mgr Mariusz Salwin

i mgr Bartosz Ruprik - słuchacze Studiów Doktoranckich z AR w Poznaniu,
mgr Danuta Kucharska z ISK w Skierniewicach,
mgr inż. Katarzyna Kujath i mgr inż. Ireneusz Ochmian z AR w Szczecinie,
mgr Sylwia Winiarska z AR we Wrocławiu.

Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski zostali wyróżnieni:

prof. dr hab. Andrzej Libik z AR w Krakowie,
prof. dr hab. Krystyna Ostrowska z AR w Szczecinie.

Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski został wyróżniony:

prof. dr hab. Zbigniew Weber z AR w Poznaniu.

Złotym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

prof. dr hab. Maria Klein, dr Danuta Kraus, dr hab. Irena Łuczak i dr hab. Jan Skrzyński z AR w Krakowie,
prof. dr hab. Bożenna Jaśkiewicz z AR w Lublinie.

Srebrnym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

dr Iwona Kowalska, dr Maria Lech, dr Janina Marzec i dr Zofia Włodarczyk z AR w Krakowie,
Stefan Abramik, dr hab. Mirosław Konopiński i mgr Elżbieta Szember z AR w Lublinie,
dr hab. Maria Werner i dr Hanna Dorna z AR w Poznaniu.

Braźnowym Krzyżem Zasługi zostali wyróżnieni:

dr Andrzej Kalisz z AR w Krakowie,
mgr inż. Danuta Murawska z AR w Lublinie,
mgr Iwona Sas-Golak z AR w Poznaniu.

Medalem Komisji Edukacji Narodowej zostali wyróżnieni:

dr hab. Marek Dąbski, dr hab. Władysław Huszcza, dr hab. Elżbieta Pogroszewska, dr hab. Krystyna Pudelska, dr hab. Anna Wróblewska z AR w Lublinie,
prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski i prof. dr hab. Janusz Nowacki z AR w Poznaniu.

Gratulujemy !

Konkurs na Najlepszą Pracę Magisterską

Celem Konkursu jest promocja nowoczesnych rozwiązań i osiągnięć naukowych w ogrodnictwie, zawartych w pracach magisterskich absolwentów uczelni rolniczych w Polsce.

O Konkursie powiadają Oddziały PTNO za pośrednictwem dziekanów wydziałów ogrodniczych oraz innych jednostek prowadzących studia magisterskie w zakresie ogrodnictwa. Podstawą uczestnictwa w Konkursie jest przedstawienie obronionej do końca września w bieżącym roku kalendarzowym pracy magisterskiej w Od-

dziale PTNO, który powinien wyłonić najlepszą pracę i zgłosić do Zarządu Głównego do 15 listopada, który zatwierdza wybór. Prace są oceniane pod względem: nowatorstwa tematu i zastosowanych metod badawczych, formy przedstawienia wyników, znaczenia wyników pracy dla nauki i praktyki ogrodniczej oraz wykorzystania literatury. W Konkursie jest przewidziana nagroda w wysokości 1000 zł brutto dla autora najlepszej pracy magisterskiej z poszczególnego Oddziału PTNO oraz dyplom dla promotora.

Wyniki I edycji w 2004 r.

W konkursie wzięły udział wszystkie oddziały terenowe, a w poszczególnych ośrodkach zostało zgłoszone łącznie 29 prac: Poznań - 2, Szczecin - 5, Kraków - 6, Lublin - 5, Warszawa - 11.

Zwycięzcami w poszczególnych ośrodkach zostały prace:

Poznań - Ocena przydatności czterech gatunków bylin o ozdobnych liściach do uprawy w pojemnikach - mgr Agata Henzel, promotor dr hab. Stanisława Szczepaniak;

Warszawa - Wpływ składu gazowego kontrolowanej atmosfery na jakość i zdolność przechowalniczą gruszek odmiany Concorde - mgr Joanna Tomczak, promotor prof. dr hab. Kazimierz Tomala;

Lublin - Obserwacje nad biologią wzrostu i rozwoju oraz walorami dekoracyjnymi szczodraka (*Leuzea* sp.) - mgr Edyta Raczyńska, promotor prof. dr hab. Jan Dyduch;

Szczecin - Metageneza chemiczna nasion petunii ogrodowej (*Petunia x Hybrida*) - mgr Aneta Chochłowska, promotor dr Miłosz Smolik;

Kraków - Choroby infekcyjne świerka kłującego (*Picea pungens* Engelm.) i świerka kłującego odmiany 'Glauca' (*P.pungens* Engelm. 'Glauca') w kolekcji ogrodu botanicznego UJ w Krakowie - mgr Waldemar Mirski, promotor dr Maria Bartyńska.

Wyniki II edycji w 2005 r.

W konkursie wzięły udział wszystkie oddziały terenowe, a w poszczególnych ośrodkach zostało zgłoszone łącznie 26 prac: Poznań - 2, Szczecin - 4, Kraków - 9, Lublin - 5, Warszawa - 6.

Zwycięzcami w poszczególnych ośrodkach zostały prace:

Poznań - Wpływ kwasu giberelinowego i sposobu przygotowania kłączy na wzrost i kwitnienie cantedeskiej (*Zantedeschia* Spreng.) - mgr Anna Ratajczyk, promotor dr Beata Janowska;

Warszawa - Wpływ stanu dojrzałości zbiorczej i przechowywania na cechy sensoryczne, fizyczne i skład chemiczny oberżyny - mgr Daria Arasimowicz, promotor dr hab. Marek Gajewski;

Lublin - Wzrost, kwitnienie i walory dekoracyjne krwawnika pospolitego (*Achillea millefolium* L.) w krajobrazie miejskim Lublina i na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim - mgr Karolina Klimkiewicz, promotor dr Marzena Błażewicz-Woźniak;

Szczecin - Wpływ preparatu HydroPlus Actisil oraz biostymulatora SGA na wzrost, rozwój i kwitnienie chryzantem (*Chrysanthemum x grandiflorum* Ramat. Kitam.) - Gabriela Siera, promotor prof. dr hab. Ludmiła Startek;

Kraków - Wpływ stanowiska glebowego oraz terminu pobierania próbek do analiz na zawartość składników pokarmowych w liściach czterech odmian borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum* L.) - Krzysztof Kolarski, promotor prof. dr hab. Włodzimierz Sady.

Zapraszamy do udziału w kolejnej edycji.

Dr hab. Piotr Siwek

Nowo przyjęci członkowie

Oddział lubelski:

mgr inż. Ewa Ferens - doktorantka w Katedrze Uprawy i Nawożenia Roślin Ogrodniczych AR w Lublinie.

Oddział poznański:

prof. dr hab. Zbigniew Weber - AR w Poznaniu.

Oddział warszawski:

mgr inż. Edyta Kosterna - Akademia Podlaska w Siedlcach.

Oddział skierniewicki:

mgr Urszula Kłosińska i mgr Justyna Damięcka - IW w Skierniewicach.

Odeszli od nas

Profesor Stanisław Zagaja 1925-2004

Profesor Zagaja urodził się 11 maja 1925 roku w Szczurowej pow. Brzesko. W 1946 roku ukończył III Państwowe Gimnazjum i Liceum im. Adama Mickiewicza w Tarnowie. W latach 1946-1950 studiował na Wydziale Rolniczo - Leśnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie uzyskał dyplom mgr. inż. nauk rolniczych ze specjalnością sadownictwo. W latach 1950-1952 pracował na stanowisku asystenta w Dziale Sadowniczym Zakładu Dendrologii i Pomologii PAN w Kórniku k. Poznania, specjalizując się w problematyce szkółkarskiej.

W roku 1953 podjął pracę w Instytucie Sadownictwa Skierniewicach. W latach 1957-1959 odbywał

studia doktoranckie na Rutgers University w New Brunswick, NJ, USA, zakończone uzyskaniem stopnia doktora filozofii ze specjalnością sadownictwo. W roku 1962 otrzymał stopień naukowy doktora habilitowanego na Wydziale Ogrodniczym SGGW w Warszawie. W roku 1970 uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1972 - profesora zwyczajnego. W latach 1965-1967 pracował z ramienia FAO - jako dyrektor generalny Crop Research and Introduction Center w Izmirze w Turcji, gdzie kierował zabezpieczaniem sadowniczych zasobów genowych w tym kraju.

W czasie pracy w Instytucie Sadownictwa (później przemianowanym na Instytut Sadownictwa i Kwiaciarni

stwa) pełnił wiele ważnych funkcji kierowniczych. W latach 1953-1955 był kierownikiem Zakładu Szkółkarstwa, w roku 1956 był kierownikiem Sadowniczego Zakładu Doświadczalnego w Świerklańcu k. Tarnowskich Gór, w latach 1959-1976 - kierownikiem Zakładu Hodowli, Oceny Odmian i Szkółkarstwa Roślin Sadowniczych, w latach 1970-1984 - zastępcą dyrektora Instytutu ds. naukowych, a w latach 1985-1990 dyrektorem Instytutu, następnie odszedł na emeryturę.

Od 1970 roku był współpracownikiem Polsko-Amerykańskiej Wymiany Rolniczej sponsorowanej w USA przez Church of the Brethren, a w latach 1985-1993 był jej współdyrektorem. W roku 1983 został wybrany na członka korespondenta Polskiej Akademii Nauk, a w roku 1998 na członka rzeczywistego PAN. Pracował aktywnie w Komitecie Nauk Ogrodniczych PAN od chwili jego powołania, a w latach 1978-1987 pełnił funkcję przewodniczącego.

Był członkiem Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, w latach 1986-1994 reprezentował Polskę w Radzie Towarzystwa. Był też członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, następnie jego członkiem honorowym. Przez wiele kadencji był członkiem Rady Naukowej Instytutu, a także Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej. W latach 1972-1973 pełnił funkcję dyrektora Departamentu Nauki w Ministerstwie Rolnictwa.

Ogromny dorobek naukowy Profesora Zagaji obejmuje ponad 100 oryginalnych i książkowych publikacji naukowych, współautorstwo kilku podręczników akademickich i wielu książek i artykułów popularno-naukowych z zakresu sadownictwa. Był promotorem wielu doktorów i opiekunem kilku habilitacji. Jego wychowankami są m.in.: prof. dr hab. Alojzy Czynczyk, prof. dr hab. Zygmunt Grzyb, prof. dr hab. Edward Żurawicz, doc. dr hab. Andrzej Przybyła, dr Józef Gwozdecki, dr Witold Kamiński i dr Tadeusz Jakubowski.

Pasją zawodową Profesora Zagaji była genetyka i hodowla roślin sadowniczych. Kierując Zakładem Hodowli, Oceny Odmian i Szkółkarstwa Roślin Sadowniczych Profesor podjął trudne zadanie wyhodowania podkładek karłowatych pod jabłonie, wytrzymałych na nasze surowe warunki klimatyczne. Wysiłek ten zakończył się sukcesem, otrzymał kilka podkładek o różnej sile wzrostu, które znalazły zastosowanie w uprawie jabłoni i zyskały światowy rozgłos. Są to m.in. podkładowki: P 14, P 16, P 22, P 59, P 60 czy szeroko znane w Polsce odmiany jabłoni 'Ligol' czy 'Redkroff'. Profesor zainicjował i rozbudował także program hodowli śliwy, wiśni, maliny, porzeczki czarnej i truskawek. Praca nad ulepszaniem podkładek i hodow-

lą nowych odmian roślin sadowniczych jest dzisiaj kontynuowana w Instytucie przez asystentów i wychowanków Profesora.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania Profesora była współpraca ze światową nauką sadowniczą. Profesor był gościem wielu zagranicznych uniwersytetów i naukowych instytutów sadowniczych w Europie, USA, Japonii, Chinach i byłym Związku Radzieckim. Był prawdziwym ambasadorem polskiej nauki sadowniczej za granicą. Z jego inicjatywy w Instytucie gościło wielu znakomitych naukowców z całego świata, reprezentujących różne specjalności nauki sadowniczej. Profesor Zagaja angażował się mocno we współpracę z organizacjami sadowników kraju, zwłaszcza ze Spółdzielczością Ogrodniczą, aby osiągnięcia Instytutu były szybko wprowadzone do praktyki.

Profesor Stanisław Zagaja był laureatem wielu wyróżnień, między innymi Nagrody V Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN w 1976 r., Państwowej Zespołowej Nagrody I Stopnia w 1978 r. za opracowanie nowoczesnych metod produkcji owoców. W 1977 roku otrzymał list gratulacyjny Sekretarza Stanu Rolnictwa USA, a w roku 2000 medal Oczapowskiego V Wydziału PAN. Był odznaczony Krzyżami: Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz wieloma innymi odznaczeniami państwowymi, resortowymi i regionalnymi.

Profesor Stanisław Zagaja był, obok Profesora Pieńiązka, jednym z twórców naszego Instytutu i organizatorem nauki sadowniczej w Polsce. Ma ogromny osobisty wkład zarówno w rozwój Instytutu, jak i widoczny teraz powszechnie wysoki poziom naszego sadownictwa.

Był wybitną osobowością, stawiał wysokie wymagania współpracownikom, ale przede wszystkim sobie. Czasami bywał impulsywny, ale zawsze był sprawiedliwy w ocenach, nie uprzedzał się, nie pamiętał doznanych urazów. Nie odmawiał konkretnej pomocy, zawsze można było liczyć na Jego przyjazną i pomocną dłoń. Będzie nam brakować cennych spostrzeżeń, krytycznych uwag i twórczych rad Profesora Zagaji.

Nieodżałowanej pamięci Profesor Zagaja zmarł 16 grudnia 2004 roku, późnym wieczorem w Skierniewicach, w otoczeniu Rodziny. Na zawsze pożegnaliśmy Go w czasie uroczystości pogrzebowych w dniu 20 grudnia. Został pochowany na cmentarzu św. Józefa w Skierniewicach.

Prof. dr hab. Edward Żurawicz

Profesor Aleksander Rejman 1914 - 2005

17 lutego 2005 roku, w wieku 91 lat, odszedł na zawsze od nas Profesor Aleksander Rejman. Szkółkarz, wybitny pomolog oraz znany i ceniony w Polsce i na świecie hodowca nowych odmian roślin sadowniczych. Przede wszystkim nauczyciel akademicki, wychowawca licznej rzeszy studentów Wydziału Ogrodniczego SGGW. Natura obdarzyła Go niezwykłą skromnością

i szlachetnością, a jednocześnie bogatą wyobraźnią, wrażliwością na dobro, piękno i prawdę.

Profesor Aleksander Rejman urodził się w 1914 r. w Czarnej k. Łańcuta, był jednym z dziewięciu braci. Ojciec, Michał, prowadził 2-hektarowe gospodarstwo i równocześnie pracował na kolei. Umarł gdy Aleksander miał 6 lat. Gospodarstwo objął i prowadził dalej wraz

z matką brat Władysław - wówczas 16-letni. Matka, Anna, mimo trudnych warunków starała się zapewnić wykształcenie synom. Starsi bracia pomagali młodszemu. Dzięki temu Aleksander podjął naukę w Liceum w Łańcucie i po maturze, zdanej w 1934 r., podjął studia na Wydziale Ogrodniczym SGGW. Jako jedyny wyróżniający się student na trzecim roku studiów uzyskał stypendium państwowe, a w maju 1938 r. został mianowany młodszym asystentem prof. Włodzimierza Gorjaczkowskiego. Dyplom magistra ogrodnictwa ze specjalnością sadownictwo uzyskał w 1939 r. W czasie okupacji, w latach 1939-45, kierował Sadem Pomologicznym w Skierniewicach, troszcząc się o zachowanie bezcennych zasobów kolekcji odmian i dzikich form drzew owocowych. Prowadził obserwacje nad uszkodzeniami mrozowymi drzew po zimie 1939/40 r., a także podjął pierwsze prace hodowlane.

Po wojnie w 1945 r. Aleksander Rejman wznowił działalność dydaktyczną i naukową w Katedrze Sadownictwa SGGW. W 1952 r. obronił pracę doktorską pt. „Studia nad przechowywaniem 12 odmian jabłek”, wykonaną pod kierunkiem profesora Szczepana A. Pieniżka i został awansowany na stanowisko adiunkta. W 1959 r. otrzymał nominację na docenta, a w 1963 r. na profesora nadzwyczajnego. W 1968 r. Rada Państwa nadała mu tytuł profesora zwyczajnego. W tym też roku objął stanowisko kierownika Katedry Sadownictwa. W latach 1975-1981 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Produkcji Ogrodniczej, w skład którego wchodził wtedy Zakład Sadownictwa. Po zmianie struktury Uczelni w 1982 r. ponownie objął funkcję kierownika Katedry Sadownictwa i pełnił ją do 1984 r., kiedy przeszedł na emeryturę. W latach 1961-1962 a następnie w latach 1972-1975 pełnił obowiązki dziekana Wydziału. Kilkakrotnie pełnił również obowiązki prodziekana. Szczególnie bliskie było Profesorowi szkolenie na studiach zaocznych. Był też pierwszym prodziekanem na Wydziale do spraw studiów zaocznych i po raz pierwszy opracował i przedstawił Radzie Wydziału plan studiów zaocznych. W latach 1966-1970 był prorektorem SGGW.

Zawsze był bardzo oddany sprawom Uczelni oraz studentom, których traktował po ojcowsku, wnikając często, jako dziekan i prodziekan, w trudne sprawy osobiste młodych ludzi. Dzięki temu Profesor cieszył się wielkim uznaniem i sympatią absolwentów Wydziału, wśród których było wielu przodujących sadowników i szkółkarzy.

Największym osiągnięciem Profesora Aleksandra Rejmana, w czasie pełnienia przez Niego funkcji kierownika Katedry Sadownictwa i dyrektora Instytutu Produkcji Ogrodniczej, było stworzenie bazy dla działalności badawczej i dydaktycznej przez utworzenie pól doświadczalnych - Pola Wydziału Ogrodniczego w Wilanowie oraz Pola Borówek Uprawnych w Błoniu k. Prażmowa.

Był człowiekiem niezwykle wytrwałym. Nie zrażał się tym, że kilka obiektów w Ursynowie i w Wolicy, służących Katedrze w latach 1958-1977, uległo kolejnej likwidacji na rzecz rozbudowy miasta i Uczelni. W 1976 r. po raz czwarty w swoim życiu, będąc człowiekiem ponad 60-letnim, zakładał pierwsze kwatery pod nowy sad doświadczalny w Wilanowie, który do tej pory jest chlubą Katedry Sadownictwa.

Oprócz pracy w SGGW pracował bądź współpracował z Instytutem Sadownictwa w Skierniewicach, od począt-

ku jego powstania - od 1951 r. aż do roku 1990. W Instytucie między innymi kierował Zakładem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin Sadowniczych oraz kilkakrotnie pełnił funkcje Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu.

Zainteresowania naukowe Profesora Aleksandra Rejmana koncentrowały się głównie na hodowli jabłoni oraz ocenie odmian roślin sadowniczych. Drugą Jego specjalnością było szkółkarstwo. Najwięcej czasu i zapału jednak poświęcił hodowli. Prace hodowlane rozpoczął zaraz po zimie 1939/40. W wyniku prac Profesora i jego współpracowników powstało szereg cennych odmian jak: Fantazja, Alwa, Marwit (Rataj), Witos i Sawa. Profesor Rejman zainicjował i rozwinął program hodowli jabłoni odpornych na parcha. Miał także sukcesy w selekcji odmian moreli, jak Wczesna i Późna z Ursynowa a także Julia - siewka 'Early Orange' (dojrzewająca ok. 10 lipca) i 'Late Aleksander' - siewka odmiany kanadyjskiej (dojrzewa pod koniec września). Ponadto do uprawy w polskich sadach wprowadził gruszę 'Konferencję' (zrązy sprowadził z Danii); do tego czasu odmiana ta w Polsce nie była znana. Jego zasługą było opracowanie systemu oceny wartości użytkowej odmian podstawowych gatunków roślin sadowniczych. Na podstawie doświadczeń porównawczo-odmianowych prowadzonych pod Jego kierunkiem, ustalano obowiązujące doборы odmian. To dzięki wieloletniemu doświadczeniu oraz wyczuciu tego co może być ważne w przyszłości, Profesor wytyczył dwa podstawowe kierunki badawcze Katedry - hodowlę odpornościową jabłoni oraz wprowadzanie do uprawy nowych odmian sadowniczych. Profesor Aleksander Rejman należał z pewnością do grona ludzi, których postawa i działalność przyczyniły się znacząco do kształtowania obrazu polskiego sadownictwa oraz obrazu Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Jako wychowanek SGGW oddał tej Uczelni znacznie więcej niż od Niej otrzymał.

W dorobku naukowym Profesora jest autorstwo lub współautorstwo 17 broszur i książek, w tym, wyróżnione nagrodami ministra, podręczniki akademickie „Pomologia” i „Szkółkarstwo Roślin Sadowniczych” oraz 33 prace naukowe. Niezwykle imponująca jest działalność popularyzatorska Profesora. Jest on autorem około 290 artykułów popularno-naukowych opublikowanych w czasopiśmie ogrodniczych. Na uwagę zasługuje fakt, że aż ponad 120 spośród nich zostało opublikowanych na emeryturze, w tym ostatni w 2003 roku. Czołowi polscy producenci są w dużej części wychowanekami Profesora - często w drugim lub nawet w trzecim pokoleniu.

Profesor Rejman był wspianiałym dydaktykiem, łączącym teorię z praktyką. Wypromował 10 doktorów i ponad 150 magistrantów ogrodnictwa. Za swoją wielokierunkową działalność jako badacza, nauczyciela akademickiego oraz organizatora życia naukowego nauczycieli i wychowawcy młodej kadry Profesor Aleksander Rejman otrzymał wiele zaszczytnych nagród i odznaczeń. Ważniejsze z nich to cztery nagrody indywidualne i udział w jednej nagrodzie zespołowej Ministra Szkolnictwa Wyższego, nagroda Ministerstwa Rolnictwa za wyhodowanie odmiany jabłoni Fantazja, udział w nagrodzie państwowej I stopnia - za opraco-

wanie i wdrożenie do praktyki nowoczesnych metod produkcji owoców, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Medal PAN im. Michała Oczapowskiego, Złota Odznaka „Za Zasługi dla SGGW”. Własna uczelnia uhonorowała Profesora najwyższą godnością akademicką - zaszczytnym tytułem honoris causa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

Profesor Aleksander Rejman miał jedną tak bardzo rzadką dzisiaj cechę - nigdy nie mówił źle o innych, nawet o swoich przeciwnikach, którzy niejednokrotnie nie szczydziли Mu goręco. Często pozostawał w cieniu innych. Cechowała Go życzliwość i wielka tolerancja dla

studentów. Był człowiekiem znanym i lubianym, szlachetnym i wrażliwym na wszelkie zło. W obcowaniu ze współpracownikami był wyrozumiały i uczynny. Był zawsze otoczony swoimi uczniami, dla których stanowił wzór obywatela i patriotę.

Często powtarzamy: „Człowiek tak długo żyje, jak długo pozostaje pamięć o nim. A pozostaje po nim tyle, ile dobrego zrobił dla innych”.

Jestem przekonana, że pamięć o Profesorze Aleksandrze Rejmanie na zawsze pozostanie w sercach nie tylko Rodziny, lecz także licznych wychowanków, przyjaciół i znajomych Profesora.

Prof. dr hab. Ewa Jadczyk

Profesor Władysław Ignacy Szlachetka 1935 - 2005

Urodził się Wielkopolaninem - 1 kwietnia 1935 r. w Ciężeniu n. Wartą, w powiecie wrzesińskim. Szkołę podstawową ukończył w 1949 r., a Państwowe Technikum Ogrodnicze w Powierciu pow. Koło w 1953 r. W latach 1953-1954 pracował jako technik ogrodnik na stanowisku młodszego agronoma w szkółkach drzewek owocowych w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w Turwi pow. Kościan. Po zdanim egzaminie wstępnym w 1954 r. został studentem Wydziału Ogrodniczego SGGW w Warszawie. Studia inżynierskie ukończył w 1958 r., a magisterskie w 1960 r.

Na IV roku studiów Wydziału Ogrodniczego prof. Stanisław Wóycicki przyjął Go do pracy w charakterze instruktora do prowadzenia praktyk semestralnych z roślin ozdobnych dla studentów III roku Wydz. Ogrodniczego /1958/. Natomiast od I lutego 1959 r. został pracownikiem Katedry Roślin Ozdobnych, początkowo w Rolniczym Zakładzie Doświadczalnym SGGW w Oborach p. Warszawą. Z Katedrą Roślin Ozdobnych związane było całe jego życie zawodowe - przeszedł w niej wszystkie stopnie wtajemniczenia nauczyciela akademickiego: od młodszego asystenta przez asystenta, adiunkta, docenta do profesora nadzwyczajnego. Tytuł naukowy profesora uzyskał 9 grudnia 2002 roku.

Wybór tematu pracy magisterskiej i doświadczenia zdobyte w Zakładzie Doświadczalnym Obory nad uprawą tulipanów zdecydowały o całej Jego późniejszej działalności naukowej. Profesor W. Szlachetka był jednym z największych w Polsce specjalistów w dziedzinie uprawy roślin cebulowych. Jego wieloletnie badania nad uprawą tulipanów pozwoliły ustalić zależność między warunkami siedliska i warunkami klimatycznymi a plonem cebul tulipanów i określić przydatność pewnych regionów Polski do ich uprawy. Profesor wykazał również przydatność gleb lekkich do reprodukcji hiacyntów, narcyzów, kosaćców i szafranów. Na stan reprodukcji tulipanów w Polsce wpłynęły też wyniki kilkunastoletnich badań nad selekcją cebul tulipanów, której celem jest zapobieganie ich degeneracji. Duże znaczenie ma też opracowana metoda rozmnażania hiacyntów z wy-

korzystaniem zróżnicowanych temperatur dobowych w trakcie letniego spoczynku. Prof. W. Szlachetka opracował też metodę pędzenia tulipanów, która dzięki zamrażaniu ukorzenionych cebul pozwala uzyskiwać kwiaty w ciągu całego roku. Wyniki Jego badań nad pędzeniem tulipanów i narcyzów przy sztucznym świetle i w namiotach foliowych pozwoliły zwiększyć podaż krajowych kwiatów ciętych. Jesienną podaż ciętych tulipanów można zwiększyć również dzięki wynikom ostatnich badań nad przydatnością do pędzenia cebul prowadzonych z Tasmanii. Przedmiotem zainteresowań Prof. W. Szlachetki były również inne geofity - lilie, tuberoza oraz zimowit. Od 1994 roku prowadził On również badania nad przerywaniem spoczynku i pędzeniem lilaków w okresie jesienno-zimowym. Miał bardzo bogaty dorobek publikacyjny, był współautorem podręczników o uprawie roślin ozdobnych. Dzieląc się swoją wiedzą, aktywnie współpracował ze Stowarzyszeniem Producentów Roślin Cebulowych. Jego „poznawska” rzetelność i pracowitość oraz zdolności organizacyjne zostały docenione i wykorzystane w PAN, gdzie przez 25 lat, od roku 1978, pełnił nieprzerwanie funkcję sekretarza Komitetu Nauk Ogrodniczych.

Prof. W. Szlachetka był niezwykle cenionym dydaktykiem. Studenci, doceniając Jego wiedzę i ojcowskie podejście do magistrantów, co roku rywalizowali o możliwość wykonywania pracy magisterskiej pod Jego kierunkiem. Tych prac zostało wykonanych ponad 150. Jego zaangażowanie zostało uhonorowane przez Władze Uczelni siedmioma nagrodami indywidualnymi.

Jego wychowankowie są czołowymi producentami roślin ozdobnych, a Profesor zaszczylił w nich chęć dzielenia się swą wiedzą z młodszym pokoleniem.

Straciliśmy w Nim Przyjaciela, współpracownika i nauczyciela, świetnego organizatora, życzliwego i bardzo skromnego Człowieka.

Takim pozostanie w naszej pamięci.

Prof. dr hab. Aleksandra Łukaszewska

Profesor Zbigniew Strojny 1944-2005

Zbigniew Strojny urodził się 14 sierpnia 1944 roku w Oględowie. W 1968 roku ukończył Wydział Ogrodnictwa SGGW w Warszawie uzyskując tytuł magistra inżyniera ogrodnictwa. W tym samym roku zaczął pracować w Instytucie Sadownictwa i Kwaciarnictwa w Skierniewicach, z którym związał niemal całą swoją działalność naukową i organizacyjną. Był jednym z trzech pierwszych pracowników zatrudnionych w tworzącym się w końcu lat sześćdziesiątych Zakładzie Roślin Ozdobnych. Uczestniczył w organizowaniu bazy naukowej tego Zakładu oraz rozpoczął pierwsze prace badawcze nad nawadnianiem narcyzów.

W latach 1970-1973 odbył studia doktoranckie na Wydziale Ogrodniczym SGGW, gdzie pod kierunkiem prof. dr hab. Henryka Chmiela wykonał i obronił z wyróżnieniem pracę doktorską pt. „Wpływ skrajnych dawek magnezu, boru i żelaza na wzrost i kwitnienie wybranych roślin ozdobnych”. Zdobyta podczas stażu naukowego w latach 1976-77 w USA wiedza była impulsem do podjęcia badań nad całoroczną uprawą chryzantem doniczkowych. Wyniki tych badań zostały opracowane w postaci rozprawy habilitacyjnej pt. „Sterowana uprawa złocieni doniczkowych w Polsce”, na podstawie której uzyskał stopień doktora habilitowanego w roku 1991 i stanowisko docenta w roku 1992. Tytuł profesora nauk rolniczych uzyskał w 2002 roku. Profesor Strojny pełnił też funkcje administracyjne - był wieloletnim kierownikiem Pracowni Nawożenia Roślin Ozdobnych oraz społeczne, należał do wielu towarzystw naukowych krajowych i międzynarodowych.

Utrzymywał liczne kontakty zagraniczne. Dwukrotnie przebywał na długoterminowych stażach w USA, gdzie współpracował z wybitnymi specjalistami z zakresu nawożenia i uprawy roślin szklarniowych oraz podłoży ogrodniczych. Wyniki swoich badań prezentował wielokrotnie na międzynarodowych kongresach i konferencjach. Współpracował z wieloma znanymi na świecie placówkami naukowymi w Europie Zachodniej, uczestniczył też

m.in. w międzynarodowym programie standaryzacji metod oznaczania właściwości fizycznych podłoży ogrodniczych. Jego dorobek naukowy i popularyzatorski jest bardzo duży i obejmuje około 200 publikacji naukowych, broszur, instrukcji wdrożeniowych, artykułów popularno-naukowych i ekspertyz oraz 2 książki i 5 rozdziałów w książkach, 2 świadectwa autorskie odmian chryzantemy.

Duży dorobek naukowy pozwala zaliczyć Profesora Strojnego do najlepszych w kraju i wysoko cenionych na świecie specjalistów w zakresie uprawy, nawadniania i nawożenia roślin ozdobnych, wprowadzania nowych nawozów do produkcji ogrodniczej oraz podłoży ogrodniczych i uprawy chryzantem. Podejmowane przez niego prace badawcze zawsze dotyczyły aktualnych problemów produkcji ogrodniczej, które rozwiązywał na wysokim poziomie. Jego osiągnięcia spotykały się z dużym zainteresowaniem zarówno środowisk naukowych, jak i producentów roślin ozdobnych. Dzięki niezwykle zaangażowaniu, wręcz pasji i pracowitości opracował wiele nowoczesnych metod uprawy roślin, które były wprowadzone do praktyki ogrodniczej i szeroko upowszechnione. Prowadził liczne szkolenia dla producentów roślin ozdobnych, pracowników laboratoriów i instruktorów. Był rzeczoznawcą NOT. Przez kilka lat prowadził wykłady na kursie magisterskim SGGW, wykładał też w Wyższej Szkole Ekonomiczno-Humanistycznej w Skierniewicach na studiach dziennych i zaocznych. Był też konsultantem i promotorem kilku prac dyplomowych i magisterskich.

Prof. dr hab. Zbigniew Strojny zmarł 2 kwietnia 2005 roku. Odszedł od nas człowiek prawy, skromny, powszechnie szanowany, lubiany, koleżeński, pracowity i jednocześnie wybitny fachowiec w dziedzinie ogrodnictwa.

Prof. dr hab. Mieczysław Grzesik

Informacje o działalności oddziałów

Kraków

Krakowski Oddział PTNO w 2005 roku zorganizował 2 spotkania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

1. Wybrane aspekty metabolizmu azotanów w warzywach - dr hab. Renata Wojciechowska;
2. Ogrody japońskie - prof. dr hab. Anna Bach.

Lublin

W okresie od 1 stycznia 2005 do 12 października 2005 w Lubelskim Oddziale PTNO odbyły się cztery spotkania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

4 marca - dr Magdalena Gantner z AR w Lublinie: „Stan i perspektywy uprawy leszczyny. Problematyka upraw w świetle międzynarodowych Kongresów w USA i Hiszpanii”;

15 marca - prof. dr hab. Edward Żurawicz z ISiK w Skierniewicach: „Możliwości produkcji truskawki w Polsce przy wykorzystaniu metod uprawy sterowanej”;

21 czerwca - prof. dr hab. Tadeusz Zawadzki z UMCS w Lublinie: „Grawipercepcja roślin”;

11 lipca - prof. S.S. Narwal z National Fellow Department of Agronomy, Haryana Agricultural University, prezes Towarzystwa Allelopatycznego w Indiach,

Redaktor Naczelny Allelopathy Journal: „Allelopatia - nowa dziedzina nauki”.

Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych był współorganizatorem Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Problemy w produkcji krzewów róż w nowych warunkach ekonomicznych po akcesji z Unią Europejską”, która odbyła się 16 lutego 2005 w Lublinie.

Poznań

Poznański Oddział PTNO w 2005 roku zorganizował trzy spotkania naukowe, na których wygłoszono następujące referaty:

28 stycznia - dr hab. Barbara Politycka: „Zjawisko zmęczenia gleby w świetle najnowszych poglądów” oraz „Wrażenia z pobytu w Indiach”;

- prof. dr hab. Piotr Ilnicki: „Programy rolnośrodowiskowe w Polsce po wejściu do Unii Europejskiej”;

18 lutego - prof. dr hab. Wojciech Tyksiński: „Metale ciężkie a zdrowie człowieka”;

- dr Joanna Krause: „Produkcja cebul kwiatowych w krajach Unii Europejskiej”;

- prof. dr hab. Janusz Olejnik: „Efekt cieplarniany - dobrodziejstwo czy zagrożenie”;

1 kwietnia - dr hab. Stanisława Korszun, prof. nadzw.: „Odmiany miłorzębu dwuklapowego polskiej selekcji”;

- dr inż. arch. Elżbieta Raszeja: „Problematyka ochrony krajobrazu w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym”;

- dr hab. Anna Lisiecka, prof. nadzw.: „Kwiaty w naszym życiu”.

Skierniewice

Skierniewicki Oddział PTNO wspólnie z Zarządem Skierniewickiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Botanicznego zorganizował cztery spotkania naukowe poświęcone następującym tematom:

- dr hab. Janina Gajc-Wolska: „Warzywa z upraw ekologicznych i ich rola na rynku europejskim”;

- dr hab. Barbara Dyki: „Apoptoza komórek roślinnych”;

- dr Ryszard Górecki: „Krzem - pierwiastek dobroczynny dla roślin, przyjazny dla człowieka”;

- dr Jadwiga Treder: „Zastosowanie krzemu i preparatu Resistim w uprawie ogórka”.

Skierniewicki Oddział Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych był współorganizatorem Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Postęp w produkcji roślin ozdobnych” oraz X Ogólnopolskiego Naukowego Zjazdu Ho-

dowców Roślin Ogrodniczych „Zmienność genetyczna - utrzymywanie, tworzenie i wykorzystywanie w hodowli roślin”.

Szczecin

Szczeciński Oddział PTNO w 2005 roku zorganizował trzy spotkania:

13 kwietnia - dr Katarzyna Kujath wygłosiła referat dotyczący tajników uprawy pomidorów drobnoowocowych typu cherry;

16 czerwca - spotkanie dotyczyło nawiązania współpracy Wyższej Szkoły Rolniczej w Neubrandenburgu z Polskim Towarzystwem Nauk Ogrodniczych; trzecie spotkanie odbyło się w indywidualnym gospodarstwie sadowniczym mgr Pawła Bekasiaka.

Ponadto członkowie PTNO uczestniczyli w dwóch wyjazdach studyjnych: 2 czerwca na Rugię i do Rostoku oraz od 3 do 12 września do Prowansji i Burgundii we Francji.

Warszawa

W 2005 roku Zarząd Oddziału Warszawskiego zorganizował dwa spotkania naukowe, w których uczestniczyli członkowie Towarzystwa i osoby zainteresowane:

z Raananem Katzirem z Sustainable Agriculture Consulting Group na temat „Sustainable vegetable production in Israel” oraz z mgr Bartoszem Pytkowskim z firmy nasiennej Bejo Zaden Polska, na temat: „Przydatność nowych odmian warzyw z hodowli Bejo Zaden do uprawy w warunkach Polski”.

Zorganizowano również cztery autokarowe wycieczki naukowe, w których wzięli udział członkowie Towarzystwa, doktoranci i magistranci kierunku ogrodniczego, w celu zapoznania się z nowymi technologiami produkcji warzyw:

- do gospodarstwa „Krasoń-rozsady” pod Piotrkowem Trybunalskim, produkującego rozsady warzyw polowych z zastosowaniem systemu VEFI i nowoczesnych technologii pielęgnacji rozsady;

- do gospodarstwa szklarniowego państwa Kociszewskich w Karczewie k/Otwocka, produkującego warzywa szklarniowe w podłożach inertnych w nowoczesnym obiekcie;

- na dni otwarte firm nasiennych Bejo Zaden Polska i Rijk Zwaan;

- na tradycyjny „Dzień Marchwi” w gospodarstwie SGGW w Żelaznej k/Skierniewic.

Sprawozdania z konferencji, zjazdów seminariów i spotkań

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Postęp w produkcji roślin ozdobnych”

W dniach 31 stycznia - 1 lutego 2005 roku odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Postęp w produkcji roślin ozdobnych” zorganizowana przez Instytut Sadownictwa i Kwiaciarstwa w Skierniewicach. Konfe-

rencja połączona była z obchodami 35 - lecia Działu Roślin Ozdobnych Instytutu oraz ze Zjazdem Katedr Jednoimiennych Roślin Ozdobnych. Konferencję zaszczylicili swą obecnością przedstawiciele Ministerstwa

Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwowego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, przedstawiciele stowarzyszeń, grup oraz związków producentów róż, anturium, roślin doniczkowych, cebulowych i szkółkarskich. Obrady zgromadziły blisko 200 osób. Konferencja składała się z sesji plenarnej, referatowej i posterowej. Referat wprowadzający na sesji plenarnej na temat 35-lecia Działu Roślin Ozdobnych w Instytucie wygłosił dyrektor Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa ds. Roślin Ozdobnych profesor dr hab. Mieczysław Grzesik. Na sesji plenarnej wygłoszono także referaty nt. rozwoju polskiego kwiaciarstwa w minionym 15-leciu (prof. dr hab. Lilianna Jabłońska), zmian w szklarniowej produkcji roślin ozdobnych w Polsce (prof. dr hab. Anna Lisiecka), wpływu roślin ozdobnych na zdrowie człowieka (prof. dr hab. Joanna Nowak) i roli rynku hurtowego w obrocie kwiatami

(mgr Grzegorz Hempowicz). Sesje referatowe i posterowe podzielone były na trzy sekcje: rośliny szklarniowe, szkółkarstwo oraz nasiennictwo, rośliny cebulowe i byliny. Na sesjach referatowych wygłoszono łącznie 38 referatów oraz zaprezentowano 80 posterów. Większość prac prezentowanych na Konferencji została opublikowana w Zeszytach Problemowych Postępów Nauk Rolniczych, a streszczenia wszystkich referatów i posterów w Materiałach Konferencyjnych. Konferencja dała możliwość zapoznania się z prowadzonymi badaniami w poszczególnych ośrodkach naukowych, nawiązania współpracy i wymiany poglądów, co z pewnością będzie sprzyjało rozwojowi nowoczesnej myśli technologicznej w produkcji roślin ozdobnych.

Dr Bożena Matysiak

X Ogólnopolski Naukowy Zjazd Hodowców Roślin Ogrodniczych

„Zmienność genetyczna - utrzymywanie, tworzenie i wykorzystywanie w hodowli roślin”

Jubileuszowy, X Ogólnopolski Naukowy Zjazd Hodowców Roślin Ogrodniczych został zorganizowany w dniach 15-16 lutego 2005 roku w Skierniewicach przez Zakład Hodowli Roślin Sadowniczych Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarstwa oraz Polskie Towarzystwo Nauk Ogrodniczych - Sekcję Hodowli Roślin i Nasiennictwa.

Motywnym przewodnim Zjazdu była „Zmienność genetyczna - utrzymywanie, tworzenie i wykorzystywanie w hodowli roślin” i przewijała się w referatach plenarnych i dwóch sekcjach tematycznych: Warzywnictwo oraz Sadownictwo i Rośliny Ozdobne.

W Zjeździe udział wzięło 150 osób. Byli to pracownicy naukowi z Wyższych Uczelni, Instytutów Badawczo-Rozwojowych, specjaliści z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Głównego Inspektoratu Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych oraz hodowcy ze spółek hodowlano-nasiennych. Wygłoszono 8 referatów na sesji plenarnej, 26 w sekcjach tematycznych oraz zaprezentowano 75 posterów. Na konferencji prezentowane były wyniki badań z zakresu genetyki, hodowli, zasobów genowych oraz oceny odmian roślin ogrodniczych, które będą wykorzystane w hodowli twórczej tych roślin. Bez hodowli, która takie odmiany dostarcza, nie może być

nowoczesnego ogrodnictwa - odmiany to najważniejsze środki produkcji współczesnego ogrodnictwa. Pozwalają one na coroczne uzyskiwanie dużych plonów o wysokiej wartości użytkowej i umożliwiają produkcję plodów ogrodniczych przy ograniczonym stosowaniu pestycydów. Pozwala to na obniżenie kosztów produkcji, zmniejszenie skażenia środowiska oraz uzyskiwanie produktów ogrodniczych bez szkodliwych dla zdrowia ludzkiego pozostałości środków chemicznych. Istnieje zatem potrzeba cyklicznych spotkań w gronie specjalistów - genetyków i hodowców roślin ogrodniczych oraz przedstawicieli administracji państwowej, odpowiedzialnych za postęp biologiczny w Polsce w celu prezentowania najnowszych wyników badań, wymiany doświadczeń oraz wspólnego rozwiązywania problemów polskiego nasiennictwa ogrodniczego. Materiały ze Zjazdu składały się z 2 tomów, które obejmowały:

- tom 1: pełne referaty zaproszonych gości oraz jednostronicowe streszczenia wszystkich doniesień i posterów,
- tom 2: monografia obejmująca pełne teksty prezentowanych na Zjeździe referatów i posterów, spełniających kryteria publikacji naukowych.

Mgr inż. Mariusz Lewandowski

Konferencja Naukowa

„Problemy w produkcji krzewów róż w nowych warunkach ekonomicznych po akcesji z Unią Europejską”

W dniu 16 lutego 2005 roku odbyła się w Akademii Rolniczej w Lublinie Konferencja Naukowa „Problemy w produkcji krzewów róż w nowych warunkach ekonomicznych po akcesji z Unią Europejską”. Organizato-

rem Konferencji była Katedra Ekonomiki Ogrodnictwa, we współpracy z Polskim Towarzystwem Nauk Ogrodniczych Oddział w Lublinie, Stowarzyszeniem Inżynierów i Techników Ogrodnictwa Oddział w Lublinie oraz

Zrzeszeniem Producentów Róż, Materiału Szkółkarskiego, Owocowego i Ozdobnego „Końskowola”. Udział w niej wzięło około 80 osób, w tym członkowie Oddziału lubelskiego PTNO, pracownicy naukowcy Katedry Ekonomiki Ogrodnictwa, Katedry Roślin Ozdobnych, Katedry Ochrony i Kwarantanny Roślin, Instytutu Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach w osobie dr inż. A. Marosza, a ponadto doktoranci i studenci Wydziału Ogrodniczego Akademii Rolniczej w Lublinie, producenci i przedstawiciele firm związanych bezpośrednio lub pośrednio ze szkółkarstwem róż. Reprezentowane były następujące firmy: Przedsiębiorstwo Nasiennictwa Ogrodniczego i Szkółkarstwa Oddział w Lublinie, COBORU Słupia Wielka, Wojewódzki Inspektorat Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ogród Botaniczny UMCS w Lublinie oraz Ogród Botaniczny w Powsinie, Rosa Ćwik, Yara Poland, Florexpól, Plantpress i Hortpress,.

Tematyka Konferencji obejmowała zagadnienia ekonomiczne oraz technologiczne. Przedstawiono wyniki badań z zakresu metod uprawy podkładek pod róże (prof. dr hab. J. Hetman, mgr inż. J. Adamiak) i krze-

wów róż w uprawie w tunelach foliowych (prof. dr hab. J. Hetman, mgr inż. M. Przegalińska-Matyko) oraz ochrony szkółki róż przed chorobami (prof. dr hab. A. Wagner). W części prezentującej zagadnienia ekonomiczne omówiony został potencjał produkcyjny szkółkarstwa róż w Polsce i jego perspektywy (dr inż. A. Marosz), koszty i opłacalność produkcji na przykładzie szkółek róż położonych w powiecie puławskim (dr inż. Eugenia Czernyszewicz), wymagania w obrocie ozdobnym materiałem szkółkarskim na Wspólnym Rynku i z krajami trzecimi (mgr inż. M. Wylaź) oraz możliwości wsparcia gospodarstw szkółkarskich przy pomocy instrumentów stosowanych w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (mgr M. Nieróbca). Referat dr inż. J. Adlera z COBORU w Słupi Wielkiej dotyczył aktualnych spraw związanych z ochroną prawną odmian roślin, zwłaszcza róż w Polsce, Unii Europejskiej i na świecie. Problemy w produkcji krzewów róż i doświadczenia z działania w ramach Zrzeszenia „Końskowola” przedstawili producenci. Wygłoszone referaty zostały wydrukowane w materiałach konferencyjnych.

Dr Eugenia Czernyszewicz

Konferencja Naukowa

„Współczesne systemy uprawy a plonowanie i wartość biologiczna warzyw” 23-24 czerwca 2005 roku, Wrocław

W dniach 23 - 24 czerwca 2005 roku we Wrocławiu odbyła się Konferencja Naukowa pod hasłem „Współczesne systemy uprawy a plonowanie i wartość biologiczna warzyw” zorganizowana przez Katedrę Ogrodnictwa Akademii Rolniczej we Wrocławiu przy współudziale Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych i Komitetu Nauk Ogrodniczych PAN.

Przedmiotem obrad było przedstawienie najnowszych wyników badań prowadzonych w różnych ośrodkach naukowych w Polsce. Wymiana informacji dotyczyła przede wszystkim gatunków warzyw, ale także roślin zielarskich i grzybów. Szczególną uwagę zwrócono na ocenę wielkości oraz jakości ich plonu pod wpływem takich zabiegów agrotechnicznych jak: sposób produkcji rozsady, terminy siewu i sadzenia roślin, nawożenie, nawadnianie, zastosowanie płaskich osłon, sposób uprawy. Porównywano również przydatność odmian do uprawy w zróżnicowanych warunkach. Zagadnienia te rozpatrywano w aspekcie różnych systemów uprawy, w warunkach polowych i pod osłonami.

W Konferencji wzięli udział pracownicy naukowcy z następujących ośrodków naukowych: AT-R w Bydgoszczy, AR w Krakowie, AR w Lublinie, UWM w Olsztynie, AR w Poznaniu, AP w Siedlcach, AR w Szczecinie, SGGW w Warszawie, AR we Wrocławiu oraz IW w Skierniewicach. Reprezentowane również były firmy - sponsorzy konferencji: PPO Siechnice Sp. z o. o., Rijk Zwaan Polska Sp. z o. o., Intermag Sp. z o. o., ADOB P.P.C., Ekoplón S.A., Agroma Ltd, Scotts Poland Sp. z o. o., Zakłady Zieleni Miejskiej we Wrocławiu.

W pierwszym dniu Konferencji odbyły się sesje referatowe oraz sesja posterowa poprzedzone referatami

zamówionymi, wygłoszonymi przez prof. dr hab. Tadeusza Kęsika (AR Lublin) pt. „Współczesne systemy uprawy roli” oraz prof. dr hab. Andrzeja Komosę (AR Poznań) - pt. „Aktualne tendencje w żywieniu roślin warzywnych uprawianych pod osłonami”.

W następnej części obrad przedstawiono następujące referaty:

Dr Anna Francke (UWM Olsztyn): „Wpływ stosowania osłon płaskich na wielkość i jakość plonu rzodkiewki”; Prof. dr hab. Marian Orłowski, dr Dorota Jadczyk, mgr Agnieszka Żurawik (AR Szczecin): „Wpływ osłony oraz średnicy sadzonych cebulek na wielkość i jakość plonu szalotki uprawianej na zbiór pęczkowy”;

Mgr Joanna Stefaniak, mgr Krzysztof Wanga, dr Włodzimierz Krzesiński, prof. dr hab. Marian Gapiński (AR Poznań): „Wpływ sposobu przyspieszania na plonowanie odmian wczesnych ziemniaka”;

Dr hab. Piotr Siwek, prof. dr hab. Andrzej Libik (AR Kraków): „Wpływ osłon z folii i włókniny w uprawie wczesnej selera naciowego na wielkość i jakość plonu”;

Dr Lubośława Nowaczyk, prof. dr hab. Paweł Nowaczyk (AR Bydgoszcz): „Przydatność wybranych form mieszańcowych *Capsicum frutescens* x *Capsicum annum* L. typu soft-flesh do produkcji”;

Dr Katarzyna Adamczewska-Sowińska (AR Wrocław): „Działanie następcze żywych ściółek w uprawie selera korzeniowego”;

Dr Anna Zaniewicz-Bajkowska, dr Jolanta Franczuk, dr Robert Rosa, Wiesław Olszewski, Tomasz Łukowski (AR Siedlce): „Poplonowe nawozy zielone i słoma w uprawie selerów korzeniowych. Zawartość kadmu w liściach i korzeniach spichrzowych”;

Mgr Małgorzata Pelc, prof. dr hab. Zenon Węglarz, mgr Jolanta Żoch (SGGW Warszawa): „Plonowanie i skład chemiczny ziela czterech gatunków wierzbowicy (*Epi-lobium* sp.)”;

Dr Grażyna Zawiślak, prof. dr hab. Jan Dyduch (AR Lublin): „Zawartość niektórych składników chemicznych w liściu podagrycznika pospolitego (*Aegopodium podagraria* L.)”.

W sesji posterowej przedstawiono 65 posterów dotyczących zagadnień związanych z tematem Konferencji.

Wszystkie zaprezentowane na Konferencji prace zostały poddane recenzji a następnie opublikowane w Zeszytach Naukowych Akademii Rolniczej we Wrocławiu. W drugim dniu uczestnicy Konferencji zwiedzili PPO Siechnice - jeden z najnowocześniejszych zakładów szklarniowych w Polsce produkujący metodą integrowaną warzywa szklarniowe: pomidor, ogórek i paprykę oraz doniczkowe, cięte i rabatowe rośliny ozdobne.

*Dr hab. Katarzyna Adamczewska-Sowińska,
Dr hab. Anita Biesiada*

Symposium Szparagowe w Holandii

W czerwcu 2005 roku odbyło się w Holandii (Venlo) XI Międzynarodowe Sympozjum Szparagowe (www.ias2005.com) organizowane w ramach spotkania grupy roboczej „Asparagus” (www.ishs.org) Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych (ISHS). Uczestniczyło w nim ponad 150 osób z Europy, Azji, Afryki i obydwu Ameryk. Zagadnienia omawiane na Sympozjum zostały podzielone na 5 grup tematycznych: uprawa, choroby i szkodniki, żywność funkcjonalna, hodowla i biotechnologia, fizjologia i traktowanie posprzętne oraz rynek i marketing.

W ramach zagadnień dotyczących uprawy omówiono szeroko technologię produkcji szparaga w różnych rejonach na świecie, w tym również w rejonach pustynnych Peru i Chin. Zaprezentowano również przydatność kilkunastu różnych folii do przykrywania wałów szparaga. Przedstawiono ocenę ekonomiczną mechanicznego zbioru szparagów. Osobna sesja poświęcona była zwalczaniu chorób i szkodników szparaga, na której stosunkowo dużo mówiono na temat chorób replantacyjnych. W sesji poświęconej żywności funkcjonalnej zaprezentowano 4 referaty dotyczące wartości biologicznej szparaga. Dużym zainteresowaniem cieszyła się sesja na temat fizjologii szparaga i traktowania posprzętnego, na której zaprezentowano 8 referatów. Wiele uwagi poświęcono systemowi wspomagania decyzji opartym na zawartości cukrów w roślinie szparaga. System ten został opracowany w Nowej Zelandii (AspireNZ), a następnie wykorzystano go w Stanach Zjednoczonych (AspireUS). Obecnie trwają prace nad wdrożeniem tego systemu w Niemczech. System ten dostępny jest on-line w internecie (<http://asparagus-info.org>). W czasie sesji poświęconej hodowli i biotechnologii wygłoszono 7 referatów, dotyczących głównie zastosowania inżynierii genetycznej do uzyskiwania nowych odmian szparaga.

Z Polski w Sympozjum udział wzięli prof. Mikołaj Knaflowski, dr Włodzimierz Krześciński i mgr Adam Żurawicz z AR w Poznaniu, dr Roman Rolbiecki i dr Dariusz Panka z ATR w Bydgoszczy oraz dr Teresa Rodkiewicz z AR w Lublinie. W sesjach referatowych Roman Rolbiecki zaprezentował wyniki przedstawiające efekty nawadniania 24 odmian szparaga, Teresa Rodkiewicz przedstawiła referat nt. zmian zawartości witaminy C

i ogólnej liczby antyoksydantów w wypustkach szparaga. Włodzimierz Krześciński, wygłosił referat nt. wpływu czynników klimatycznych na zawartość cukrów i ekstraktu w zielonych wypustkach szparaga (współautorzy: Stachowiak, Knaflowski, Gąsecka i Żurawicz). Pracownicy naszej uczelni - AR Poznań zaprezentowali także 4 postery. Dwa z nich powstały we współpracy Katedry Warzywnictwa z Katedrami Fitopatologii i Chemii, a dotyczyły wpływu chorób wirusowych na plonowanie szparaga (Knaflowski, Fiedorow, Pawłowski) i występowania grzybów w wypustkach szparaga oraz mykotoksyn przez nie produkowanych (Knaflowski, Goliński, Kosteki, Waśkiewicz, Weber). Pozostałe postery dotyczyły ustalenia minimalnej temperatury do kiełkowania i wschodów nasion szparaga (Mikołaj Knaflowski) oraz wpływu czynników klimatycznych na plonowanie szparaga (Krześciński, Knaflowski).

Sympozjum było doskonale zorganizowane. Dzień rozpoczął się sesją referatową przeplatana sesją posterową. Po południu uczestnicy mogli zobaczyć doświadczenia odmianowe, a także odwiedzić firmy zajmujące się hodowlą nowych odmian oraz produkcją karp szparaga. Zaprezentowano również maszyny wykorzystywane w uprawach szparagów. Duże zainteresowanie wśród uczestników Sympozjum wzbudziły pokazy maszyn ułatwiających zbiór oraz do obierania białych szparagów. Wieczorami odbywały się warsztaty, na których omawiano najnowsze zagadnienia dotyczące hodowli nowych odmian szparaga i zastosowania w niej inżynierii genetycznej. Omawiano także możliwości włączenia innych krajów do systemu wspomagania decyzji Aspire NZ, występowanie chorób replantacyjnych, żywność funkcjonalną, a także biologiczną i integrowaną uprawę szparagów. Czasami warsztaty kończyły się po północy.

Na Sympozjum zostały wybrane nowe władze grupy roboczej „Asparagus” ISHS (www.ishs.org/sci/V07.htm). Przewodniczącym tej grupy na kolejne 4 lata został prof. dr hab. Mikołaj Knaflowski. Następne, XII Międzynarodowe Sympozjum Szparagowe odbędzie się w roku 2009 w Peru.

Dr Włodzimierz Krześciński

XXII „Dzień Borówkowy w SGGW”

W dniu 6 lipca odbył się tradycyjny XXII „Dzień Borówkowy w SGGW”. Uczestniczyło w nim około 100 osób interesujących się uprawą borówki wysokiej. W ramach tego dnia zorganizowano Konferencję Naukową pod hasłem „Przyrodnicze uwarunkowania uprawy borówki wysokiej (*Vaccinium corymbosum* L.)”, na której zaprezentowano kilkanaście referatów:

- dr M. Bieniasz - Ocena plonowania oraz wpływu sposobu zapylania kwiatów na zawiązywanie owoców i nasion 4 odmian borówki wysokiej;
- dr K. Giejdasz - Potrzeby zapylania borówki wysokiej i jej owady zapylające;
- mgr T. Krupa i prof. dr hab. K. Tomala - W trosce by jagody borówki nie przegrały z szarą pleśnią;
- dr K. Pliszka - Pierwsza polska odmiana borówki wysokiej;
- dr K. Pliszka - Regulowanie dojrzewania owoców borówki wysokiej;
- mgr T. Krupa i prof. dr hab. K. Tomala - Jakość jagód borówki wysokiej przechowywanych w chłodni zwykłej i warunkach KA;
- mgr T. Krupa i prof. dr hab. K. Tomala - Właściwości przeciwutleniające jagód borówki wysokiej odmiany 'Bluecrop';

- dr K. Ścibisz - Zasady racjonalnego nawożenia borówki wysokiej;
- doc. dr hab. W. Treder - Mikronawadnianie i fertygacja borówek;
- dr Danuta Krzewińska i doc. dr hab. K. Smolarz - Wpływ kilku sposobów przygotowania gleby na wzrost i owocowanie borówki wysokiej odmiany 'Bluecrop';
- mgr B. Koziński - Wpływ pielęgnacji gleby i nawożenia azotowego na rozwój systemu korzeniowego borówki wysokiej odmiany 'Bluecrop';
- mgr B. Koziński i dr W. Stępień - Wstępne wyniki badań nad wpływem cięcia odmładzającego na wzrost i plonowanie roślin borówki wysokiej w warunkach zróżnicowanego nawożenia mineralnego;
- dr K. Ścibisz i mgr R. Krzyżanowski - Ocena przydatności metody rozmnażania przez sadzonki zdrewniałe dla dwóch odmian borówki wysokiej;
- dr K. Pliszka - Borówka wysoka - roślina jagodowa „wioski globalnej”;
- doc. dr hab. K. Smolarz - Borówka wysoka - posezonne uwagi.

Dr hab. Marek Gajewski

XI „Dzień Melona”

W dniu 11 sierpnia odbył się otwarty XI „Dzień Melona” w SGGW, zorganizowany z udziałem członków PTNO przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin. W spotkaniu uczestniczyło 55 osób. W części referatowej przedstawiono dwa referaty: prof. dr. hab. K. Niemirowicz-Szczytt na temat prac badawczych na rzecz hodowli w KGHIBR oraz dr A. Korzeniewskiej na

temat nowych odmian roślin warzywnych hodowli KGHIBR. Jak co roku, zaprezentowano nowe odmiany melonów i innych gatunków warzyw będące wynikiem prac hodowlanych Katedry. Prezentacja była połączona z degustacją melonów i zwiedzaniem Pola Doświadczalnego.

Dr hab. Marek Gajewski

Dzień otwarty w Sadzie Doświadczalnym SGGW w Wilanowie

W dniu 4 września odbyło się ogólnopolskie spotkanie zorganizowane przez Katedrę Sadownictwa i Przyrodniczych Podstaw Ogrodnictwa z udziałem członków PTNO pod nazwą „Dzień otwarty w Sadzie Doświadczalnym SGGW w Wilanowie”. Spotkanie odbyło się na Polu Doświadczalnym Katedry w Warszawie-Wilanowie. Uczestniczyło w nim około 300 osób, głównie producentów-sadowników. Uczestnicy mieli możliwość zwiedzenia sadu doświadczalnego i obiektów Katedry. Zapoznali się z doświadczeniami prowadzonymi w sa-

dzie. W spotkaniu uczestniczyły również firmy z branży sadowniczej. W części referatowej zaprezentowano następujące doniesienia:

- dr C. Piestrzeniewicz - „Jakie podkładki dla jabłoni 'Rubin'?”;
- prof. dr hab. A. Sadowski - „Sadzenie drzewek dwuletnich jest opłacalne”;
- prof. dr hab. K. Tomala - „Termin zbioru jabłek i gruszek nie może być przypadkowy”.

Dr hab. Marek Gajewski

IV Seminarium Naukowo-Wdrożeniowe „Dyńowate - dla zdrowia”

W dniu 29 września odbyło się w SGGW IV Seminarium Naukowo-Wdrożeniowe „Dyńowate - dla zdrowia”,

zorganizowane z udziałem członków PTNO przez Katedrę Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin.

W spotkaniu uczestniczyło 50 osób z kraju oraz goście z Uniwersytetu Rolniczego w Kownie. Podobnie jak w ubiegłym roku, zaprezentowano rozmaite odmiany dyni zwyczajnej i dyni olbrzymiej. W części referatowej przedstawiono trzy referaty naukowe. Referat dr A. Korzeniewskiej dotyczył prac hodowlanych nad dynią olbrzymią, referat dr A. Seroczyńskiej i współautorów dotyczył zróżnicowania zawartości związków karotenoidowych w owocach dyni olbrzymiej, a referat prof. dr hab. K. Niemirowicz-Szczytt i dr T. Kotlińskiej stanowił

prezentację kolekcji roślin dyniowatych w Polsce. Uczestnicy mieli możliwość degustacji rozmaitych potraw z dyni, przygotowanych przez organizatorów Seminarium oraz zwiedzenia pola doświadczalnego z kolekcją prezentującą bioróżnorodność roślin dyniowatych. Pracownicy Katedry Roślin Ozdobnych przygotowali ciekawe kompozycje florystyczne z roślinami dyniowatymi.

Dr hab. Marek Gajewski

Ogrodnictwo w Bułgarii

Bułgaria kojarzy się z upalnym latem i słońcem, które sprawia że jest to kraj o bardzo korzystnym klimacie dla upraw wielu roślin ogrodniczych. Tradycje upraw sięgają okresu trackiego, a więc wielu wieków przed nowożytną erą. Po wojnach bałkańskich, które miały miejsce na początku ubiegłego stulecia wielu Bułgarów emigrowało na północ, ucząc miejscową ludność Austrii, Czech i Polski uprawy warzyw i winorośli. W rejonie Igołomii i Wadowic do dzisiaj wspomina się o ogrodnikach - emigrantach z południa.

Bułgaria jest krajem o charakterze górzystym. Na łagodnych stokach Rodopów od strony południowej znajdują się duże plantacje winorośli, jabłoni oraz grusze. Produkcja warzywnicza natomiast koncentruje się na Nizinie Naddunajskiej, szczególnie bliżej ujścia Dunaju do Morza Czarnego (Dobrudża) oraz na Nizinie Trakijskiej (południowa część kraju). Są to tereny o glebach żyznych, gdzie jak mawiają starsi mieszkańcy „nawet kiedy kij wbijesz w ziemię to puści korzenie”. Po 1990 r. w wyniku przemian politycznych w gospodarce bułgarskiej zaszły duże zmiany. Szczególnie dotkliwie odbiły się one na produkcji ogrodniczej. Po przywróceniu własności ziemskiej sprzed ostatniej wojny wielu obywateli zostało nieoczekiwanie właścicielami majątku ziemskiego. W efekcie około połowy użytków rolnych w Bułgarii jest aktualnie nie uprawianych. Ten trudny okres najlepiej przetrwały winnice, z których wina i koncentraty alkoholowe można spotkać w prawie każdym sklepie w bardzo dużym wyborze. Uczestnicy wyprawy do Bułgarii we wrześniu 2004 r., którą zorganizował krakowski oddział PTNO mogli podziwiać największą na Bałkanach kolekcję winorośli, obejmującą ponad 500 odmian. Oprócz lokalnych znajdują się tam odmiany z innych krajów świata m. in. Francji, Włoch, Węgier, USA. Najbardziej jednak popularne są stare sprawdzone odmiany przeznaczone do produkcji win - 'Pamid', 'Mawrud', 'Dimiat', 'Sziroka Melnishka Loza', 'Songularski Miskeł', 'Plovdivski Miskeł', 'Kadarka' i jeszcze kilka innych. Na rynku świeżych owoców króluje 'Bulgar', który dojrzewa we wrześniu oraz wcześniejszy 'Kardynał'.

W uprawach sadowniczych na czoło wybiły się ostatnio maliny, uprawiane głównie w rejonach górskich i podgórskich. Dla wielu mieszkańców tego kraju przynosi to duże dochody. W rejonie Sofii (Byrzia, Berkowica) powstały już wyspecjalizowane szkółki, a produkcja owoców jest rozrzucona po całym kraju. Tradycyjnie

uprawia się tam jabłonie (odm. 'Golden' i 'Red Delicious'), w mniejszym stopniu grusze (odm. 'Konferencja', 'Bera Hardego', 'Bonkreta Williamsa'). Z uwagi na dużą ilość witamin oraz pektyn, a także silny aromat dużą popularnością cieszą się pigwy, lokalne odmiany 'Pazardzishka', 'Asenowgradska'.

W dziedzinie warzywnictwa Bułgaria przez wiele lat wyróżniała się spośród krajów bałkańskich. Zmiany systemowe wpłynęły jednak negatywnie na skalę produkcji warzyw polowych. Jedynie ludzie związani z uprawą papryki (farmerzy, naukowcy, handlowcy) zwarli szeregi, zakładając związek producentów papryki. Uprawia się tutaj paprykę na świeży rynek i dla przetwórstwa. Robi wrażenie różnorodność odmian - stożkowate wielkoowocowe, pomidorokształtne, rogopodobne oraz małe, bardzo ostre odmiany typu 'Shipka'. Na potrzeby rynku wewnętrznego oraz na eksport uprawia się tradycyjnie arbuzy (odm. 'Crimson Sweet'), melony (odm. 'Medena Rosa', 'Persijski 5') i dynie olbrzymie ('Biała Tikwa'). Duże zapotrzebowanie jest także na cebulę, czosnek i oberżynę - tradycyjne warzywa, które nadają osobliwy smak bułgarskiej kuchni. Na mniejszą skalę niż jeszcze kilka lat temu uprawia się pomidory i ogórki, bazując na starych odmianach lokalnych np. pomidory 'Trapezica', ogórki 'Starozagorski'.

Ogromny kryzys nastąpił w produkcji warzyw pod osłonami. Po upadku rynku wschodniego na wczesne warzywa prawie całkowicie zniknęły tunele foliowe, które jeszcze 15 lat temu zajmowały około 1000 ha. Wybitymi szybami i rdzewiejącą konstrukcją straszą wielohektarowe kompleksy szklarniowe (w 1990 r. 600 ha).

Zainteresowanie ciągle wzbudza słynna Dolina Róż, która rozpościera się od Karlova do Kazanlyku, w centralnej części Bułgarii. Właśnie w Kazanlyku znajduje się zakład produkujący olejek różany, a także instytut i muzeum róży. Pomieszczenia muzealne pokazują historię pozyskiwania olejku różanego z trzydziestopłatkowej róży damasceńskiej. Ze zbiorem płatków, przypadającym na przełom maja i czerwca wiążą się coroczne święta róży połączone z barwnym korowodem, a nawet wyborem Miss Róży. Warto odwiedzić to miejsce choćby po to aby dowiedzieć się, że na 1 g czystego olejku potrzebne jest około 300 kwiatów.

Dr hab. Piotr Siwek

Protea i rośliny pokrewne

Rośliny ozdobne z rodziny srebrnikowatych, do której należy rodzaj *Protea*, są coraz popularniejsze na całym świecie, w tym także w Europie. Oferowane są głównie jako kwiaty cięte, utrzymujące długo trwałość pozbiorczą. Drugą ich wielką zaletą są oryginalnie piękne i różnobarwne kwiatostany. Docierają one również do naszego kraju i można je nabyć np. w Poznaniu, nawet w małych kwaciarniach. W mieście tym, w październiku 2005 roku cena detaliczna jednego kwiatu srebrnika (*Protea*) wynosiła 20-30 zł, w zależności od gatunku i odmiany. Największymi eksporterami kwiatów ciętych tych roślin są Australia i Republika Południowej Afryki. Ze względu na bardzo trudną uprawę poza dwoma wymienionymi państwami, będą one u nas pochodziły wyłącznie z importu, ale staną się częstym komponentem rozmaitych kompozycji z kwiatów ciętych. Dlatego warto poświęcić im trochę uwagi.

Do egzotycznej rodziny srebrnikowatych (*Proteaceae*) należy około 55 rodzajów i 1200 gatunków, przede wszystkim drzew i krzewów, występujących wyłącznie na półkuli południowej, tj. w Afryce Południowej i Australii. Są to rośliny o cechach kserofitów, czyli przystosowane do życia na siedliskach suchych fizycznie lub fizjologicznie. Liście mają pojedyncze lub podzielone bez przylistków, często skórzaste i zwykle srebrzyste na spodzie, dzięki włoskom. Kwiaty grzbieciste zebrane są w główkowatych kwiatostanach rozmaitej wielkości i barwy. Są one obu- lub jednopłciowe, 4-krotne, mają 4 pręciki i zalążnię z jednego owocolistka (jednokomorową), z długą i zagiętą szyjką słupka. Owocem może być pestkowiec, orzeszek lub torebka. Nasiona są bezbielmowe.

Dla ogrodnictwa ozdobnego najważniejszymi rodzajami są: banksja (*Banksia*), drjandra (*Dryandra*), srebrzan (*Leucadendron*), leukospermum (*Leucospermum*), srebrnik (*Protea*), grewilia (*Grevillea*) i telopea (*Telopea*).

Okolo 49 gatunków banksji występuje w Australii, a tylko jeden na Nowej Gwinei. W Australii rosną przede wszystkim na obszarach półpustynnych. Owoce, przeważnie zdrewniałe mieszki, otwierają się dopiero podczas pożaru buszu, i wtedy wysypują się z nich nasiona. Pożar jest niezbędny do ich naturalnego obsiewania i odnawiania się. Te zawsze zielone krzewy osiągają kilka metrów wysokości, a zdobią je nadzwyczaj atrakcyjne kwiatostany, długości 10-30 cm. Banksje coraz częściej w formie kwiatów ciętych wykorzystywane są w bukietarstwie. Mogą rosnąć także w pojemnikach, latem wystawianych na zewnątrz w miejscu lekko ocienionym. Zimują w pomieszczeniu jasnym i chłodnym, o temperaturze około 10°C. Poza ojczyznę przydatne są tylko do uprawy w ogrodzie zimowym lub szklarni. Są jednak bardzo kłopotliwe, ponieważ nie znoszą wapnia, zalegania wilgoci, a przede wszystkim nadmiaru nawozu. Jedną z najpiękniejszych jest banksja szkarłatna (*B. coccinea*), o efektownych szkarłatnych kwiatostanach.

Rodzaj drjandra (*Dryandra*) jest reprezentowany przez mniejszą liczbę gatunków, występujących w Australii. W bukietarstwie mają zastosowanie m.in. drjandra dębolistna (*D. quercifolia*) i piękna (*D. formosa*).

Gatunki rodzaju srebrzan (*Leucadendron*) mają swoją ojczyznę w Afryce Południowej, w Kraju Przylądkowym (Przylądek Dobrej Nadziei, państwo roślinne Capensis). *L. argenteum* jest narodowym drzewem Republiki Południowej Afryki. W bukietarstwie mają zastosowanie liczne gatunki, np.: *L. discolor* - ma podsadki dwubarwne żółto-czerwone, *L. lauroleum* - podsadki żółte, *L. salignum* - podsadki żółte lub czerwone, *L. orientale* - podsadki czerwono-zielone. Większość gatunków jest reprezentowana przez odmiany, o podsadkach rozmaitej barwy.

Ojczyzną roślin z rodzaju *Leucospermum* jest Afryka Południowa. Charakteryzują się one główkowatymi kwiatostanami z długimi szyjkami słupków. W bukietarstwie bywają stosowane m.in. *L. cordifolium* - o pomarańczowych słupkach i *L. reflexum* - o cytrynowożółtych słupkach oraz liczne odmiany.

Srebrnik (*Protea*) to rodzaj liczący około 100 gatunków i obok banksji najczęściej stosowany w bukietarstwie. Występuje przede wszystkim w Afryce Południowej, lecz niektóre gatunki sięgają do okolic przyrównikowych. W obrocie handlowym, na giełdach kwiatowych oferowane są kwiaty cięte, takich gatunków jak np.: *P. compacta*, *P. eximia*, *P. longifolia*, *P. cynaroides*, *P. grandiceps*, *P. magnifica*, *P. laurifolia*, *P. neriifolia* i *P. repens* oraz wielu odmian. Uprawiane są na dużą skalę w Australii. Osiągają wysokość od 50 cm do kilku metrów. Największe kwiatostany, średnicy prawie 30 cm ma *P. cynaroides*, o delikatnie pokrytych włoskami podsadkach, barwy białej, różowej do czerwonej. Aksamitnie różowe kwiaty ma *P. repens*, znana w Afryce Południowej jako „krzew cukrowy” i roślina miododajna. Srebrniki, jak dotychczas są rozmnażane przeważnie z nasion. Uprawa ich poza RPA i Australią jest bardzo trudna, bowiem nawet w ojczyźnie nie są w pełni żywotne i nie osiągają największej dekoracyjności.

Do rodzaju grewilia (*Grevillea*) należy około 250 gatunków drzew i krzewów, w większości występujących w Australii, jedynie kilka pochodzi z wysp Archipelagu Malajskiego. Najbardziej popularną jako doniczkowa roślina ozdobna jest grewilia mocna (*G. robusta*), pochodząca z Queenslandu i Nowej Południowej Walii w Australii. Jest tam drzewem wyrastającym do 45 m wysokości. Liście ma podwójniepierzastozłożone, duże, mniej lub więcej srebrzyste. Jaskrawoczerwone, efektowne kwiaty zebrane są w gęstych, szczytowych kwiatostanach. Rozmnażana jest z nasion. Możliwe jest także rozmnażanie za pomocą sadzonek pędowych, lecz ukorzeniają się one kilka miesięcy. W Europie, w szklarniach, ogrodach zimowych i we wnętrzach mieszkalnych nie kwitnie.

Rośliny z rodzaju *Telopea* występują w Australii, we wschodniej części stanu Wiktorii do południowo-wschodniego wybrzeża Nowej Południowej Walii. Rosną tam jako drzewa wysokości 10-14 m, na glebach przepuszczalnych, stanowiskach osłoniętych, z opadem rocznym przekraczającym 750 mm.

W bukietarstwie - jak dotąd - największe znaczenie ma *Telopea speciosissima* (New South Wales Waratah lub krótko Waratah). Tworzy wysmukłe krzewy o skó-

rzastych liściach i okazałych, wielkich, karmazynowych kwiatostanach (o kształcie podobnym do kwiatostanów srebrnika). Kwitnie od końca wiosny do lata. Jest pospolitą rośliną Gór Błękitnych w pobliżu Sydney i znajduje się w herbie Nowej Południowej Walii. Wszystkie gatunki tego rodzaju nie znoszą gleb zawierających wapń, ani o odczynie obojętnym. Rosną najlepiej na glebach kamiennych i doskonale przepuszczalnych (zdrenowanych), raczej ubogich, o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym. Dotychczas na kwiaty cięte jest uprawiana ekstenzywnie. Znaną odmianą o główkowatych kwiatostanach białych (White Waratah), różowych (Pink Waratah) i czerwonych (Red Waratah).

Duże i ciągle wzrastające zainteresowanie oraz zapotrzebowanie na kwiaty cięte roślin z rodziny srebrnikowatych, spowodowało podjęcie kompleksowych badań, dotyczących możliwości ich uprawy na dużą skalę. Projekt ten nosił oryginalną nazwę „Research Crop Production Aspects of Proteaceae to Improve the Product Quality Traded in the International Ornamental Industry” i był realizowany w latach 1997-2001. Budżet projektu wyniósł 291 tysięcy Euro i był rozdzielony między cztery państwa partnerskimi: Afryka Południowa (56%), Zimbabwe (11%), Hiszpania (13%) i Francja (21%). Projekt był koordynowany przez Agriculture Research Council Fynbos Unit w Afryce Południowej. W ujęciu syntetycznym wyniki badań przedstawiono w czterech grupach.

Warunki produkcji. Gleba pochodzenia wulkanicznego z wyspy Tenerify, charakteryzująca się zawartością gliny i zasobnością w mineralne składniki pokarmowe, w porównaniu z glebą występującą w Przylądkowym Państwie Roślinnym - Capensis, okazała się ogólnie odpowiednia do uprawy *Leucospermum*, niektórych gatunków *Leucadendron* i kilku gatunków z rodzaju *Protea*. W poszczególnych krajach wystąpiło jednak pewne zróżnicowanie we wzroście i kwitnieniu roślin.

Żywienie roślin. Badane rośliny mają małe wymagania pokarmowe. Choć w obrębie gatunków i odmian wystąpiły duże różnice w tym względzie. Odmiany gatunków *Leucospermum* miały podobne wymagania, ale były one około cztery razy większe od odmian *Protea*. Nawozy najlepiej dostarczać w formie płynnej. Azot jest potrzebny zwłaszcza dla wzrostu wegetatywnego.

Rozmnażanie. Wykazano, że poszczególne rośliny w obrębie gatunków i odmian, cechuje indywidualna

zdolność do wytwarzania korzeni przybyszowych, na ich sadzonkach. Dlatego poszukiwano możliwości rozmnażania przez szczepienie. Szczepienie polepsza także adaptację odmian do niekorzystnych warunków glebowych oraz tolerancję na choroby odglebowe. W obrębie rodzaju *Protea* jako podkładki wytypowano pięć różnych odmian o wysokiej zdolności adaptacyjnej do niekorzystnych warunków i zaszczerpiono na nich odmiany rosnące powoli i o słabej zdolności adaptacyjnej. Okazało się, że szczepienie jest kosztowne i przynosi zaledwie umiarkowane korzyści. W pierwszym sezonie po szczepieniu rośliny nie kwitły wcale lepiej od tych nieszczepionych, dlatego obecnie szczepienia dla *Protea* się nie zaleca.

Inicjacja kwitnienia u *Protea* przebiega korzystniej w dniu długim. Rodzaj ten można podzielić na dwie grupy: *Protea eximia* i niektóre mieszańce od niej się wywodzące mogą kwitnąć w ciągu całego roku, a u pozostałych gatunków i mieszańców liście muszą osiągnąć fizjologiczną dojrzałość podczas zimy, aby mogła nastąpić inicjacja kwiatów.

Czernienie liści. Kwiatostany *Protea* po ścięciu zachowują długo trwałość, lecz liście mają skłonność do czernienia. Jest to istotny problem występujący podczas eksportu ciętych kwiatów. Szczególnie łatwo czernieją liście odmiany 'Sylvia'. Przyczyną czernienia może być zwiększona zawartość wapnia i potasu w liściach. Po ścięciu kwiaty zaleca się umieścić w pomieszczeniu o temperaturze 0-1°C. Przed pakowaniem do wysyłki korzystne może być umieszczenie ich w wodzie z rozpuszczoną glukozą. Choć według badań wykonanych w Uniwersytecie w Zimbabwe i potwierdzonych w Uniwersytecie La Laguna na Tenerifie, cukier wydłużył istotnie trwałość kwiatów ciętych tylko *Protea cynaroides*.

Choroby to obecnie jedna z najtrudniejszych przeszkód w uprawie roślin z rodziny srebrnikowatych. Groźnymi patogenami są grzyby z rodzajów *Elsinoë*, *Colletotrichum* i *Botryosphaeria* oraz *Fusarium oxysporum* i *Phytophthora cinnamomi*. Wymienione patogeny oraz wiele innych czynników - to przyczyny więdnienia roślin.

Podczas pisania tego materiału korzystałem częściowo z artykułu Pani Dr. Gail Littlejohn pt. „Research sheds new light on Protea”, Flower Tech, 2002 (7): 22-25.

Prof. dr hab. Mieczysław Czekański

Redakcja:

Prof. dr hab. Mieczysław Czekański
Prof. dr hab. Mikołaj Knaflewski
Dr Elżbieta Kozik (redaktor naczelny)

Adres Redakcji:

Katedra Nawożenia Roślin Ogrodniczych
Akademia Rolnicza w Poznaniu
60-198 Poznań, ul. Zgorzelecka 4
tel. (0-61) 846 63 07, tel./fax (0-61) 846 63 05